

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8907/2021
09.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Никола Јовановић, адвокат из ..., против тужене „Еurobank“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 18088/20 од 30.08.2021. године, у седници одржаној 09.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 18088/20 од 30.08.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 18088/20 од 30.08.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 24061/2019 од 16.07.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 5. тачка 1. алинеја 2. Уговора о кредиту број ... од 14.06.2018. године, закљученог између тужиље и тужене банке, те да се тужена обавезе да јој на име стицања без основа исплати за период од јула 2018. године до октобра 2019. године месечне износе од по 1.350,00 динара, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа почев од 5-ог у текућем месецу до исплате, као и њен захтев за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 85.948,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 24061/2019 од 16.07.2020. године, ставом првим изреке утврђено је да је ништава одредба члана 5. тачка 1. алинеја 2. Уговора о кредиту број ... од 14.06.2018. године, закљученог између тужиље и тужене банке, и обавезана је тужена да јој на име стицања без основа исплати за период од јула 2018. године до октобра 2019. године месечне износе од 1.350,00 динара, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа почев од 5-ог у текућем месецу, до исплате. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиљи

накнади трошкове парничног поступка у износу од 31.028,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде, до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 18088/20 од 30.08.2021. године, ставом првим одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 24061/2019 од 16.07.2020. године. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбе члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона, одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила као корисник кредита, закључила је са туженом банком дана 14.06.2018. године Уговор о кредиту бр. Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужили кредит у износу од 900.000,00 динара, са периодом враћања од 96 месеца. Побијаном одредбом члана 5. тачка 1. алинеја 2. истог уговора, тужила је преузела обавезу да плати фиксну месечну накнаду за праћење кредита у износу од 0,15% од износа одобреног кредита и да се ова накнада наплаћује заједно са ратом. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиле у периоду од јула 2018. године закључно са октобром 2019. године наплатила за сваки месец појединачно, фиксни износ накнаде за праћење кредита од 1.350,00 динара. Пре закључења овог уговора, тужена банка је обрасцем понуде дате тужили 13.06.2018. године, у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и да фиксна месечна накнада за праћење кредита износи 1.350,00 динара која се наплаћује заједно са ратом кредита, а што је наведено и у обавезним елементима уговора од 14.06.2018. године у члану 3. тачка 5 наведеног обрасца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је предметни део одредбе уговора о кредиту ништав, јер је противан одредбама чланова 47, 103. и 1065. Закона о облигационим односима, будући да тужили као кориснику није предочено уговорном одредбом, нити у предуговорној фази на шта се ове накнаде односе, у чему се састоје, колико износе и због чега се везују за износ кредита који је уговорен, те да ли висина трошкова од 0,15% представља адекватну накнаду за стварне трошкове. С обзиром на то, заузели су становиште да тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по основу ништаве одредбе, на основу члана 210. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 14.06.2018. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр. 45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту

свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б - основни подаци о кредиту) у члану 3. тачка 3. утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и фиксна месечна накнада за праћење кредита у апсолутном износу од 1.350,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 5. тачка 1. алинеја 2. којом се тужила обавезује да плати банци фиксну месечну накнаду за праћење кредита накнаду у висини од 0,15% од одобреног кредита.

Како је тужила садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (накнада за праћење кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова праћења кредита, банци плати фиксну месечну накнаду за праћење кредита у висини од 0,15% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104, 210. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву са траженим увећањем од 20% на име ПДВ-а и то на име: састава одговора на тужбу износ од 7.200,00 динара, заступања на једном неодржаном рочишту износ од 5.400,00 динара и два одржана рочишта износ од по 9.000,00 динара, састава жалбе износ од 14.400,00 динара и ревизије од 21.600,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој су признати и трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.764,00 динара, ревизију од 5.528,00 динара и ревизијску одлуку од 8.292,00 динара, све према важећој ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић